KINH BỒ ĐỀ HẠNH

QUYỂN 2

Phẩm 4: TÂM BỒ ĐỀ, NHẪN NHỤC BA LA MẬT ĐA

Vâng mạng thực hành các nghiệp thiện
Bố thí-Trì giới để dẫn đường
Cúng dường hướng về các Như Lai
Trăm ngàn đời kiếp không cùng tận.
Tu hành hướng về nơi Sàn đề (Nhẫn nhục)
Tội lỗi sân giận không tồn tại
Quán sát các loại Thể đều Không
Vì thế dốc hết lòng nhẫn nhịn.
Không thể được ham theo vui sướng
Giữ gìn ý khiến cho bình đẳng
Tâm có bệnh giận dữ phiền muộn
Không ngủ luôn luôn không đầy đủ.
Bên nầy bên kia có thí chủ
Cung cấp đầy đủ cho lợi dưỡng
Tùy tâm yêu mến sâu nặng kia
Không được sanh ra sự buồn giận.
Tất cả những quan hệ gần gũi
Không khởi lên do tâm hiềm ghét
Đối với kia không còn tức giận
Mới đạt được niềm an lạc ấy.
Nhẫn nhịn mọi sự việc như vậy
Nếu như đối với kẻ oan gia
Sự tức giận nếu có thể trừ

Đời đời thu được sự bình an.
Oán thù nếu phát sanh nơi tâm
Đối với yêu thương cũng không vui
Như bữa cơm tối ăn buồn giận
Không khéo nhẫn nại không làm hỏng.
Món ăn kia mình oán thù lắm
Đối với mình không ích lợi gì
Biết oán thù kia không thể ăn
Vì thế cho nên nhẫn bền vững.
Hễ thấy oán thù đến hay đi
Hoan hỷ mà không hề giận giữ
Đối với oán thù nếu nổi giận
Thiện-lợi chung quy diệt không còn.
Tâm nhẫn nại luôn luôn như vậy
Khiến cho giận dữ không được khởi
Trú trong nhẫn không có thời hạn
Giận dữ oán thù tự nó không sanh.
Nếu người tự yêu quý giữ gìn
Không tạo ra khẩu nghiệp xấu ác
Khẩu nghiệp nếu như không xa rời
Sau cảm lấy nỗi khổ oan gia.
Sự khổ đau không rời xa được
Không làm nhân của mọi khổ đau
Vì vậy tâm nhẫn nại kiên định
Thu được những niềm vui bình an.
Hạng Nột Lăng Nga Tử nơi ấy
Nhìn nhận tà vạy cầu giải thoát
Dao cắt mình-lửa đốt cháy thân
Không có lợi do có thể nhẫn.
Hạng ngu si không có chánh kiến
Nhận chịu vô ích lắm khổ não
Mình vì tâm luôn hướng Bồ-đề
Tại sao khổ không nén chịu đựng?
Các loài muỗi bọ chét rận rệp ...
Thường đói khát vô cùng khổ sở
Rất ngứa ngáy làm người phiền muộn
Trú trong nhẫn nại mà không thấy.
Thời tiết lạnh nóng và mưa gió

Bệnh tật-gông xiềng-đùi gậy đánh
Gặp phải các sự việc khổ sở
Nén chịu đựng không cầu an vui.
Giết người khác máu chảy xối xả
Tâm kiên quyết càng dũng mãnh hơn
Cắt thân mình tự trông thấy máu
Sợ hãi nên kinh động ngã nhào.
Người có trí tâm tư thanh tịnh
Luôn luôn sợ buồn giận xâm hại
Cùng với phiền não giằng co nhau
Tâm nhẫn nại luôn luôn dũng mãnh.
Bụng rắn trườn đi trên mặt đất
Dụ như giận dữ nấp trong tâm
Giết nó thì nói không dũng khí
Giết hại kẻ kia được tối thắng.
Như Lai-bậc Đại bi bao la
Xót thương khổ đau nói luân hồi
Khiến cho biết gốc rễ tội lỗi
Trú trong nhẫn nại mà không làm.
Tâm cha mẹ nào tính toán gì
Chỉ sợ con gặp phải chìm đắm
Giữ cho tâm xa rời giận dữ
Tự mình xa khổ báo vô cùng.
Ví như người không có trí tuệ
Khiến cho tội lỗi được phát sanh
Tu hành mà không có trí tuệ
Giận dữ sanh ra cũng như vậy.
Muốn trú vào nơi không nghĩ bàn
Trước mắt phải giữ gìn tự tâm
Ở tại đây phát sanh quý trọng
Khiến cho nóng giận không sanh khởi.
Nếu tham lam với trần cảnh ấy
Mà nảy sanh các loại tội lỗi
Do vì năng lực các nghiệp kia
Nên không thể nào tự tại được.
Đối với cảnh nếu như không tham
Tập ấy không có nhân tồn tại
Do vì tâm hòa hợp không có

Cho nên không có gì nảy sanh.
Không tham trước nên không nảy sanh
Không có gì được mà tự nói
Do mình đã đạt được như vậy
Thì phát sanh không nghĩ bàn được.
Vô sanh kia không thể phát sanh
Thì đạt được có như thế nào?
Nhìn và xét đối với hai bên
Diệt hết đã không sót lại gì
Tâm nầy luôn luôn được thanh tịnh
Ví như màu sắc ngọc ma ni.
Mọi biến đổi đều tùy theo nhân
Không có nhân thì tướng nào có?
Lúc thực hành công hạnh quá khứ
Công hạnh ấy đã làm những gì
Tùy theo nhân đã thực hành kia
Cùng với nhân mà cảm lấy quả.
Tất cả cần phải tùy thuộc nhân
Nhân thiện ác căn cứ vào tâm
Nói là mưu cầu tánh tịch tĩnh
Như vậy có gì là sai lầm?
Nếu như giữ lấy nhân hòa hợp
Là niềm vui đối với khổ não
Tâm nầy không thể dừng lại được
Người có trí nên tự khuyến khích.
Vì thế cho nên thấy oan gia
Nghĩ là làm bậc tri thức thiện
Nhờ công hạnh thực hành như vậy
Trước mắt đạt được niềm vui sướng.
Như vậy tất cả các chúng sanh
Do nghiệp không thể tự tại được
Nếu như tự tại được thành tựu
Ai chịu hướng về nơi đau khổ?
Tâm tán loạn duyên theo trần cảnh
Tâm bị cắt nát không cảm giác.
Món ăn mất ăn thêm giận giữ
Ở nơi khổ mà lại yêu thích.
Tự mình nếu không có phước hạnh

Yêu thích trở lại trói buộc nghiệp
Như ăn buổi tối đầy thuốc độc
Rơi vào bến bờ của sanh tử.
Tự mình ở trong phiền não nầy
Đúng là vì không bảo vệ mình
Mong muốn giải thoát cho người khác
Việc làm nầy do đâu mà được?
Phiền não làm mê mờ hỗn loạn
Rồi đến mức quay về tự sát
Độc tố nhiều không có xót thương
Tại sao giận dữ không bảo vệ?
Tự tánh đã ngu si mê muội
Đối với người làm cho rối loạn
Giận dữ kia sanh chẳng nghi ngờ
Như ngọn lửa luôn luôn thiêu đốt.
Lúc tánh chúng sanh đã ngu si
Thường làm ra bao điều sai trái
Ngu si mê muội nên như vậy
Như khói xông phủ giữa hư không.
Nếu người giận dữ không bảo vệ
Vì ngu si mê muội vô trí
Ví như cầm gậy khuyên nhủ người
Mà buồn giận kia càng tăng thêm.
Mình ở tại đời kiếp quá khứ
Làm khổ sở đến các chúng sanh
Vì thế cho nên ở thân nầy
Bị khổ sở có thể nhẫn chịu.
Thân mình ví như cùng gang thép
Chịu đựng ngọn lửa rèn đập kia
Như gang thép ấy để giữ mình
Sao có thế có nỗi khổ kia?
Nay mình đối với thân thể nầy
Như hình tượng không có tình cảm
Tuy gặp phải các điều khổ não
Mà giận dữ không hề nổi lên.
Ngu muội khởi lên nghiệp yêu thương
Không biết gốc rễ đau khổ đó
Duyên khổ tự mình phải vượt qua

Tại sao phát sanh buồn căm giận?
Ví như nhận chịu khổ địa ngục
Các loại chim thú núi rừng gươm...
Biết rõ nghiệp mình đã phát sanh
Nơi nào có giận dữ buồn bực?
Nghiệp mình nhất định phải như vậy
Sai lầm nầy biết đã xảy ra
Giả sử khiến đi vào địa ngục
Không do người khác mà gây nên.
Muốn sạch hết nghiệp chướng của mình
Vô lượng không có gì giới hạn
Nghiệp chướng của mình đã như vậy
Nhận chịu địa ngục suốt thời gian.
Mình vượt qua nơi nầy như vậy
Người kia thật oan gia với mình
Phân biệt biết rõ tại vì sao
Ngu muội nóng giận đã tạo ra.
Nếu như người tự bảo vệ mình
Đối diện oán thù nén không hận
Thì tâm phát sanh mọi công đức
Địa ngục vì sao phải đi vào?
Tất cả những việc làm của mình
Nhất định do vì như lúc ấy
Không nhẫn giận không thể bảo vệ
Làm tổn hại đến sự tu hành.
Ý không tướng mạo không hình dáng
Tán loạn chính là làm tổn hại
Vì nhờ vào thân được bảo vệ
Thân đau khổ phải nén chịu đựng.
Mình đối với nghiệp ác của miệng
Nhiều sai lầm nhưng không thể làm
Thân không gặp phải những khổ đau
Tại vì sao tâm có nóng giận?
Mình ở trong kiếp sống hiện tại
Tịnh tâm hành công hạnh lợi ích
Đối với lợi ích đã không có
Việc gì phải hướng về ăn uống?
Tất cả việc làm đã làm ra

Cần phải vì lợi ích cho người
Không có lợi ích kia chẳng quý
Chắc chắn mắc tội không nghi ngờ.
Không bằng trước mắt mạng nầy chết
Chẳng còn tham tà thọ mạng gì
Tà mạng dừng lại tuy lâu dài
Nhưng chết phải rơi vào đường khổ.
Ví như đang sống trong giấc mộng
Trăm năm nhận được niềm an lạc
Giống như được an vui chân thật
Tỉnh giấc rồi biết chẳng có thật.
Ví như lúc ấy vô thường đến
Thọ mạng dài ra hay ngắn lại
Hiểu rõ hai sự việc nầy rồi
Lúc ấy nào có thể vui sướng?
Ở lâu trong những niềm vui sướng
Tự cho là được nhiều lợi ích
Như người đi đường gặp phải cướp
Thân hình trần trụi lại trắng tay.
Phước lợi tùy theo sai lầm giảm
Tội căn vẫn trở lại nảy sanh
Phước hết tội lỗi không nảy sanh
Là được lợi ích không nóng giận.
Sao vì cứu sống tính mạng kia
Luôn luôn làm những điều bất thiện?
Không thể tư duy được như vậy
Không thiện nào không bị tổn hại.
Không nên khen ngợi đối với sân
Do vì làm tổn hại chúng sanh
Tâm lợi ích cho người như vậy
Nóng giận kia không có đường sanh.
Giúp đỡ cho người tu tâm ấy
Nhẫn chịu với điều không chịu được
Nhìn thấy phiền não kia phát sanh
Thì ca ngợi công đức của nhẫn.
Chùa tháp - Phật tượng hay pháp diệu ...
Có kẻ phỉ báng và phá hoại
Phật bình đẳng không hề khổ não

Mình đối với họ không nóng giận.
Đối với thầy và trong thân thích
Không khởi lên do nghiệp yêu thích
Nay vì đời kiếp nơi quá khứ
Gặp lại nhau mà tự nhủ mình.
Tâm giác ngộ quán xét chúng sanh
Luôn luôn còn rất nhiều khổ não
Trông thấy chúng sanh như vậy rồi
Đối với khổ não thường nhẫn chịu.
Nóng nảy giận dữ và ngu si
Phân biệt cùng một loại sai lầm
Đối với sai lầm độc hại nầy
Đâu có thể nói là không lỗi?
Tại vì sao ở trong quá khứ
Lại làm ra nghiệp hại người khác?
Nhân tố của các nghiệp như thế
Gián đoạn nghiệp nầy phải làm sao?
Như phước trí của Phật cũng vậy
Nay mình dốc hết lòng thực hiện
Cùng với tất cả mọi chúng sanh
Tâm yêu thương nhìn thấy lẫn nhau.
Ví như lửa cháy nhà cửa đó
Trong nhà mà ngọn lửa đi vào
Trong nhà nếu như có rơm rạ
Ngọn lửa kia tự cháy lan tràn.
Như vậy trở lại dụ cho tâm
Hòa hợp với ngọn lửa nóng giận
Đốt cháy công đức phước thiện kia
Trong khoảnh khắc không còn có gì.
Nếu như người bị giết trong tay
Cố gắng tha cho thật đáng khen
Khổ địa ngục có thể tránh được
Phước thiện nầy ai không ca ngợi?
Nếu như người ở tại thế gian
Một chút khổ không thể nhẫn được
Đau khổ địa ngục thật vô lượng
Nhân nóng giận sao không đoạn dứt?
Mình vì những đau khổ như vậy

Trải qua trăm ngàn chốn địa ngục
Tất cả vì lợi ích cho người
Đã làm không tự lợi cho mình.
Mình không có điều gì khổ não
Và những nỗi khổ lớn như thế
Để giúp họ xa rời thế gian
Làm công hạnh lợi ích như vậy.
Xa rời đau khổ được an vui
Chúng sanh đều ngợi khen công đức
Được mọi người khen ngợi như thế
Tại vì sao lại không vui mừng?
Mọi người thảy đều đã vừa lòng
Vui sướng không có gì ngăn ngại
Làm lợi cho người là trên hết
Người có trí sao không cố gắng?
Công hạnh cao nhất là như thế
Có thể vui sướng không tu tập
Nếu như không bỏ cách nhìn nầy
Thì làm tổn hại cho chánh kiến.
Nếu kính yêu đối với người khác
Lấy đức mà ca ngợi tán thưởng
Đức người khác đã ngợi ca được
Mới chính là tự mình kính yêu.
Trước mắt nên phát tâm Bồ-đề
Nguyện vì tất cả mọi chúng sanh
Làm cho đạt được những vui sướng
Tại sao nóng giận với chúng sanh?
Đức Phật ban vui khắp ba cõi
Mong muốn chúng sanh được thành Phật
Lợi ích thế gian đã không thật
Phiền não kia dấy lên làm gì?
Giống như xương thịt của con người
Cho đến những người thân họ hàng
Nuôi dạy cho những mạng sống ấy
Không vui sao nảy sanh oán giận?
Như người mong cầu Bồ-đề kia
Trước mắt sử dụng tâm Bồ-đề
Nhưng không yêu quý các chúng sanh

Phước tự bỏ đi oán giận gì?
Nếu như người có những mong cầu
Chi ra tiền của bố thí nhiều
Những mong cầu đã không đạt được
Không bằng tiền của còn trong nhà.
Phước thiện công đức rất thanh tịnh
Nào ngăn trở gì mà không được
Đạt được rồi tự mình không nhận
Như tu hành ở trong oán giận.
Gây tội lỗi và làm phước thiện
Không như nhau không thể tùy hỷ
Lại cũng không thể dựa nhau làm
Nên tự nhiên không có mảy may.
Nếu yêu thương đối với oan gia
Muốn cầu sự hoan hỷ của họ
Lại cầu mong những lời khen ngợi
Sự việc nầy không có nhân duyên.
Tuy hy vọng lợi ích viên mãn
Trái lại khổ mà chẳng có vui
Tâm Bồ-đề không nhẫn nhịn được
Đối với lợi ích không thành tựu.
Cái móc tệ hại của phiền não
Dắt con người không thể tự tại
Giống như binh lính chốn địa ngục
Ném người ta vào hầm lửa nóng.
Mình vốn cầu lợi ích cho người
Đâu cần phải ngợi khen giả dối
Không có phước chẳng kể thọ mạng
Không có sức chẳng kể bình an.
Tự lợi ích làm không trọn vẹn
Người có trí cần phải hiểu rõ
Tiếp về sau mà tự thực hành
Nên yêu thích niềm vui viên mãn.
Tu hành muốn ngợi ca tán thưởng
Giống như cầm dao tự giết mình
Như thế gian lắm điều không thật
Vô ích và không có lợi lạc.
Ví như làm tổn hại nhà cửa

Mặt trời soi chiếu thấy trong ngoài
Cũng do vì ngợi khen không đúng
Cần phải dụng tâm hiểu rõ ràng.
Ông tư duy đối với tiếng nói
Khởi lên và diệt đi bình đẳng
Tâm lợi ích cho người như vậy
Nên thực hành công hạnh như thế.
Đối với người có gì yêu quý
Mà làm điều lợi ích cho họ?
Họ đã được niềm vui sung sướng
Mình lợi ích không phải giả dối.
Những người kia được sự lợi lạc
Dùng tất cả lời khen tặng mình
Tại vì sao lại đối với mình
Không niềm vui uy đức gì khác?
Người ấy khen tặng mình như vậy
Vì yêu thương tự nhiên phải thế
Người ấy không có duyên như vậy
Giống như ngu si như mê muội.
Mình tuy nhận được lời khen nầy
Nhanh chóng bỏ qua đừng chấp trước
Hạng xấu căm ghét đức chính đáng
Từ đó mà dấy lên oán giận.
Chính là lời khen thành chướng ngại
Mình làm cho không thể phát khởi
Bảo vệ không rơi vào đường ác
Vì người thực hành pháp vô ngã.
Nếu như cởi cho các chúng sanh
Những trói buộc tôn ti lợi dưỡng
Khiến cho chúng sanh được giải thoát
Ý họ tại sao lại oán giận?
Nếu người muốn rời bỏ khổ đau
Hãy đi vào cửa ngõ giải thoát
Đây là uy đức của chư Phật
Tại sao mình oán giận nơi ấy?
Oán giận nầy mình không dấy lên
Vì tạo chướng ngại cho phước thiện
Tu hành bình đẳng nên chịu đựng

Phước ấy không gì không thu được.
Những sai lầm từ bản thân mình
Nhẫn nhục cho nên không phát sanh
Do vì sai lầm không xảy ra
Nên phước thiện kia gặt hái được.
Nếu như người không có phước thiện
Nén lòng chịu đựng sẽ tự sanh
Thường khiến cho an trú nhẫn nại
Tại vì sao nói là chướng ngại?
Ở thế gian cầu lợi ích cho người
Không thể thí làm thành chướng ngại
Do vì chướng ngại hàng xuất gia
Thì không thể nào xuất gia được.
Những điều khó được ở thế gian
Cầu mong mà có thể tặng cho
Mình chỉ nói đến thiện và lợi
Còn ở lỗi lầm không gì được có.
Do lẽ công hạnh Bồ-đề ấy
Xa rời đối với mọi oán thù
Như mở ra kho báu trong nhà
Vì thế cho nên nói không khó.
Sám hối đối với những nghiệp nhân
Điều ấy đầu tiên để dẫn đường
Vì vậy đối với quả nhẫn nhục
Như vậy mà nhất định nảy sanh.
Lúc ấy tâm không có của mình (ngã sở)
Tâm nầy chính là trú vào nhẫn
Thành tựu không thể nghĩ bàn được
Cúng dường hướng về pháp vi diệu.
Tâm nầy làm lợi ích cho người
Thậm chí dùng thọ mạng của mình
Hoặc vì oán thù không cung cấp
Tại vì sao riêng nói nhẫn nhục?
Đối với những tâm xấu ác kia
Tất cả đều nhẫn nhục ủng hộ
Do có thể nhẫn nhục như vậy
Nhờ đó cúng dường pháp vi diệu.
Cõi Phật cùng với cõi chúng sanh

Đại Thánh Mâu-ni dạy điều nầy
Hướng về nơi ấy phụng sự nhiều
Có thể cảm đến quả giàu sang.
Như Lai và đối với giáo pháp
Cùng với chúng sanh luôn bình đẳng
Vì thế tôn trọng đối với Phật
Tôn trọng chúng sanh cũng như vậy.
Xây dựng ý chính là như vậy
Đối với mình không làm điều gì
Dùng tâm hết sức bình đẳng ấy
Bình đẳng đối với mọi chúng sanh.
Ý bao la hướng về chúng sanh
Lòng dạ cho vui (tâm Từ) mà cúng dường
Phước thiện phát tâm như Đức Phật
Đạt được phước thiện như Đức Phật.
Vì thế cho nên hành pháp Phật
Đức Phật và chúng sanh bình đẳng
Đức Phật bình đẳng khắp mọi nơi
Biển cả công đức không giới hạn.
Công đức của Phật thuần tinh khiết
Không công đức nào so sánh được
Tuy khắp nơi ba cõi cúng dường
Nhìn thấy mà không nhận của mình.
Phật là bậc thầy của các pháp
Là bậc tối thượng của chúng sanh
Cúng dường tất cả các chúng sanh
Nên thực hiện ý nghĩ như vậy.
Đối với hàng quyến thuộc của mình
Không thể phát khởi lợi hành nầy
Đối với người khác mà phụng sự
Không thực hiện được sao vượt qua?
Làm tổn hại thân đi vào ngục Vô gián
Như người kia đã làm lại tiếp mình làm
Tâm rộng lớn vì tất cả chúng sanh
Như vậy thường thực hành mọi điều thiện.
Như người đời mong làm chủ tự tại
Do việc của mình không xứng huận tình
Tại sao trở thành lệ thuộc người ta

Mình làm không phải tính cách nô bộc ấy.
Cũng như Phật vào khổ mà không khổ
Như được vui sướng mà lại hoan hỷ
Tất cả Phật chắc chắn hoan hỷ người kia
Hoan hỷ vì họ có thể làm việc nầy
Như thân phiền não mà có khắp nơi
Muốn tất cả thiếu sót đều được đầy đủ
Đối với đau khổ của chúng sanh cũng vậy
Mình không có phương tiện thương xót rỗng lặng.
Vì thế cho nên nỗi khổ nầy mình lìa xa
Cứu tất cả khổ khởi lòng thật xót thương
Trước kia làm phiền nhiễu ở người nhẫn nhục
Tội lỗi ấy nay mình nên sám hối.
Nay con phụng sự đối với Như Lai
Giống như các hạng tôi tớ ở thế gian
Mọi người chân đạp trên đầu con
Hoan hỷ chịu đựng giống như Đức Phật.
Tất cả việc nhỏ của thế gian đều có thể làm
Vì xót thương nên không có ngăn ngại
Thấy sắc tướng nầy tất cả không sánh được
Bậc ấy như vậy người nào không tôn kính.
Phụng sự đối với Như Lai như vậy
Để cho tự lợi thành tựu như vậy
Vì diệt trừ khổ não cho đời như vậy
Nay con mới xuất gia như vậy.
Ví như một người ở ngôi vua
Có tài điều phục được đại chúng
Chúng không phải một ngườicó thể điều phục
Do vì lâu năm thân cận với vua.
Người kia một nhưng không đơn độc
Do vì có lực lượng của vua
Tuy cấm đoán mà không run sợ
Cũng không có sai lầm sơ suất.
Tâm xót thương trú trong nhẫn chịu
Gắng sức như thuộc hạ địa ngục
Làm việc bảo vệ cho chúng sanh
Cũng như việc làm vì vua ác.
Oán giận không làm theo lệnh vua

Như nỗi khổ nơi địa ngục kia
Làm cho phiền não đến chúng sanh
Thì nỗi khổ kia mình nhận chịu.
Vui không vì những thứ vua ban
Như được những gì từ Đức Phật
Tâm tốt đối với các chúng sanh
Tâm nầy sao không tiếp nhận được.
Làm việc bảo vệ cho chúng sanh
Sau nầy sẽ được thành vị Phật
Thấy cảm quả ngợi khen tôn trọng
Niềm vui nầy sao không trông thấy?
Không bệnh tật gì lại nghiêm trang
Vui vẻ sung sướng mà trường thọ
Giàu sang làm vị Chuyển luân vương
Đây đều từ nhẫn nhục đạt được.